

PERHEHOIDON TOIMINTAOHJE

Ikäihmisten perhehoito 2018-2019

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä

Yhtymähallitus 27.10.2016 § 136

Hyväksyjä Eija Rieppo

päivitetty 14.12.2017

Joulukuu 2017

Perhehoidon vastuu- ja yhdysenkilö Virpi Nevalainen

SISÄLLYS

1 Johdanto	4
2 Ikäihmisten perhehoito	5
3 Ikäihmisten perhehoidon järjestäminen ja myöntäminen	5
3.1 Ikäihmisten perhehoidon valmennus.....	5
3.2 Perhehoitaja	6
3.3 Perhekoti	6
3.4 Kenelle perhehoitoa	7
3.5 Perhehoitoon ohjautumisprosessi	8
3.6 Hoidettavien määrä.....	9
4. Ikäihmisten perhehoidon muodot.....	9
4.1. Lyhytaikainen perhehoito	9
4.2. Pitkäaikainen perhehoito	9
4.3. Osavuorokautinen perhehoito	10
4.4. Kiertävä perhehoitaja.....	10
5. Ikäihmisten perhehoidon hoitopalkkiot	10
6. Ikäihmisten perhehoidon kulukorvaus	13
7. Käynnistämiskorvaus	14
8. Hoitopalkkiot, korvaukset ja maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta	15
8.1 Perhehoitajan sairastuessa	15
8.2. Keskeytys perhehoitajasta riippumattomasta syystä	15
8.3 Hoitopalkkiot ja kulukorvaukset perhehoidon päättyessä	16
9. Perhehoitajan tuki	17
9.1 Perhehoitajan oikeus vapaaseen	18
9.2 Ikäihmisten perhehoitajan vastuuhenkilö.....	19
9.3 Perhehoitajien täydennyskoulutus	20
9.4 Työnohjaus	20
9.5 Vertaisuuteen perustuva perhehoitajan tuki.....	20
9.6 Hyvinvointi- ja terveystarkastukset.....	21
9.7 Asiointi- tai muu apuapu	21
9.8 Perhehoidon matkakulut	21
10 Perhehoitoon sijoitettua henkilöä koskevat asiat	22
10.1 Asiakasmaksut.....	22
10.2 Perhehoitoon sijoitetun henkilön yksityisvarat	23
10.3 Hoito- ja palvelusuunnitelma	23
10.4 Ikäihmisen lääkehoito perhekodissa	23
10.5 Perhehoidon asiakaskansio	24

10.6 Perhehoidossa olevan ikäihmisen valitus- ja vaikutusmahdollisuudet.....	24
11 Perhehoitajan oikeudet ja velvollisuudet.....	25
11.1 Tietojensaantioikeus ja tietojen säilytys.....	25
11.2 Salassapito ja vaitiolovelvollisuus.....	25
11.3 Perhehoitajan ilmoittamisvelvollisuus.....	25
11.4 Yhteistyö ja yhteydenpito.....	26
12 Perhehoidon päättyminen.....	26
12.1 Perhehoitosuhteen irtisanominen.....	26
12.2 Perhehoitosuhteen purkaminen.....	27
12.3 Perhehoidettavan kuolema.....	27

1 JOHDANTO

Tämä on Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän, jäljempänä Siun sote, perhehoidon toimintaohjeen ikäihmisten perhehoidon osio. Se sisältää tietoa siitä, miten Siun sote järjestää, tuottaa ja toteuttaa perhehoitoa ikäihmisille perhekodissa tai asiakkaan omassa kodissa. Toimintaohjeessa kuvataan ikäihmisten perhehoidon keskeiset käsitteet, perhehoidon toteutusta, korvauksiin liittyviä periaatteita, perhehoitajan asemaa ja tuen muotoja sekä niiden toteutusta.

Ikäihmisten perhehoidon toimintaohjeen osiota päivitetään vuosittain ikäihmisten perhehoidosta vastaavan viranhaltijan eli hoiva-asumisen palvelupäällikön toimesta huomioiden muun muassa indeksikorotukset perhehoidon palkkioihin, kulukorvauksiin ja asiakasmaksuihin. Muutoksia Siun soten perhehoidon yleiseen toimintaohjeeseen tekee tarvittaessa työryhmä, johon kuuluvat kaikkien asiakasryhmien perhehoidosta vastaavat viranhaltijat sekä perhehoitajien edustajia. Tämän työryhmän tekemät muutokset hyväksyy Siun soten kuntayhtymähallitus.

Ikäihmisten perhehoitoa ohjaava lainsäädäntö koostuu seuraavista laista ja asetuksista:

- perhehoitolaki (263/2015)
- sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- laki (734/1992) ja asetus (912/1992) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- julkisten alojen eläkelaki (81/2016)
- työtaturma- ja ammattitautilaki (459/2015)
- sairausvakuutuslaki (1224/2004)
- hallintolaki (434/2003)
- hallintolainkäyttölaki (586/1996)
- kotikuntalaki (201/1994)
- henkilötietolaki (523/1999)
- laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista (980/2012)

- laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveys-palveluista annetun lain 2 §:n muuttamisesta (267/2015)
- tapaturmavakuutuslaki (608/1948)
- laki tapaturmavakuutuslain muuttamisesta (314/1992)
- työntekijän eläkelaki (395/2006)
- kunnallinen eläkelaki (549/2003)
- terveydenhuoltolaki (1326 /2010)
- pelastuslaki (379/2011)

Lisäksi ikäihmisten perhehoidon järjestämisessä noudatetaan sosiaali- ja terveysministeriön Hyvä perhehoito -työryhmän raporttia perhehoitolain toimeenpanon tueksi 2017 sekä Laatusuositusta hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017 - 2019 (Stm julkaisuja 2017:6)

2 IKÄIHMISTEN PERHEHOITO

Ikäihmisten perhehoito on kodinomainen tapa järjestää ikäihmisen asuminen, kun omassa kodissa asuminen ei ole mahdollista tai hänen kannaltaan tarkoituksenmukaista. Perhekodissa asuva ikäihminen katsotaan kotoon asuvaksi ja hän on tarvittaessa oikeutettu avohuollon palveluihin. Ikäihmisten perhehoito on inhimillisen, kotoisan ja turvallisen arjen mahdollistava hoivan ja huolenpidon muoto. Sen tavoitteena on turvata ikäihmiselle läheiset ihmissuhteet sekä edistää perusturvallisuutta ja sosiaalisia suhteita. Perhehoidolla pyritään ylläpitämään/edistämään ikäihmisen toimintakykyä, kuntoutumista ja elämänlaatua.

3 IKÄIHMISTEN PERHEHOIDON JÄRJESTÄMINEN JA MYÖNTÄMINEN

3.1 Ikäihmisten perhehoidon valmennus

Perhehoitajaksi aikovien henkilöiden/perheen on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakoivalmennus ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä. Valmennuksen aikana arvioidaan perhehoitajiksi aikovien

valmiuksia ja soveltuvuutta toimia perhehoitajina. Siun soten alueella ikäihmisten perhehoitovalmennusta järjestää Kiteen evankelinen kansanopisto. Valmennuksen kesto on noin 100 tuntia. Perhehoitajaksi aikova perhe maksaa itse ennakkovalmennuksesta koituvat kustannukset, jotka Siun soten korvaa käynnistämiskorvauksena, kun tehdään ensimmäinen toimeksiantosopimus.

Ikäihmisten perhehoitajan valmennuksen tavoitteena on:

- taata jokaiselle ikäihmiselle tasavertainen mahdollisuus päästä hyvin valmentautuneeseen perheeseen
- antaa ikäihmisten perhehoitajuutta harkitseville mahdollisuus saada ennalta riittävästi tietoa tehtävästä, jotta he voivat tehdä tietoon perustuvan päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä
- taata ikäihmiselle hyvä hoito ja huolenpito niin, että perhehoitajalla on riittävästi tietoja ja taitoja vastata ikäihmisen yksilöllisiin tarpeisiin ja tehdä yhteistyötä ikäihmistä koskevissa asioissa perhehoitossa olevan henkilön läheisten, kunnan ja muiden tahojen kanssa.

3.2 Perhehoitaja

Kts Siun soten perhehoidon toimintaohjeen yhteinen osio.

3.3 Perhekoti

Perhehoitajiksi haluavien henkilöiden kotiin tehdään vähintään yksi kotikäynti, jonka tarkoituksena on selvittää perhekodin sopivuus ikäihmisten perhekodiksi. Yhteisten tilojen lisäksi perhehoitoon sijoitetulle henkilölle on oltava myös omaa tilaa, mahdollisuus yksityisyyteen/ omaan huoneeseen, jota ikäihmisen tulee voida sisustaa omilla huonekaluilla ja tavaroilla. Kodin tulee olla tarkoituksenmukainen ja kodikas. Siellä tulee huomioida mahdollisimman hyvin esteettömyys ja turvallisuus. Perhekotiin on oltava mahdollisuus tarvittaessa järjestää apuvälineitä sekä tarvittava erityisvarustus. Perhekodin on oltava ikäihmisen tarvitsemien palvelujen ja läheisten yhteydenpidon kannalta toimiva.

Perhekodin turvallisuutta koskeissa asioissa toimitaan paikallisen pelastusviranomaisen ohjeen mukaisesti huomioiden, että perhekoti on yksityiskoti. Perhekodit kuuluvat paloturvallisuuden osalta omavalvonnan piiriin ja rakennuksen omistajan ja haltijan on itse huolehdittava tilojensa turvallisuudesta. Perhekodin turvallisuuden varmistamisessa tehdään yhteistyötä pelastusviranomaisten kanssa kotia hyväksyttäessä perhekodiksi sekä perhekotien paloturvallisuusohjeisiin liittyvissä asioissa. Pelastusviranomaiset voivat asettaa perhekodille erityisiä turvallisuusvaatimuksia pelastuslain perusteella.

3.4 Kenelle perhehoitoa

Ikäihmisen on mahdollista saada perhehoitoa kun

- hän ei pärjää kotona tai hän kokee turvattomuutta, ahdistuneisuutta, masennusta, yksinäisyyttä kotiin annettavista palveluista huolimatta
- hän tarvitsee toisen henkilön ohjausta, tukea tai läsnäoloa arjessa selviytymiseen enemmän kuin kotiin annettavilla palveluilla voidaan tai on tarkoituksenmukaista häntä tukea
- perhehoito tukee hänen läheistensä jaksamista.

Perhehoitoa ei voida myöntää jos

- hänellä on sairaalahoidon tai muun vaativan ammatillisen hoidon tarvetta
- hänellä on toisia häiritsevää tai aggressiivista käyttäytymistä, jota ei saada hallintaan siten, että perhehoitajan tai muiden perhekodissa asuvien henkilöiden turvallisuus voitaisiin turvata
- harhailee niin paljon, että valvonta on mahdotonta
- hän on kahden henkilön avustamisen tai säännöllisen yöaikaisen avustamisen tarvetta
- hän on oikeustoimikelpoinen ja ymmärtää hoidontarpeensa, muttei itse halua vastaanottaa perhehoitoa
- hän tai hänen omaisensa ei sitoudu yhteistyöhön
- hän kuntoutuu siten, että perhehoidon tarve poistuu

Ikäihmisen on mahdollista saada lyhytaikaista tai osavuorokautista perhehoitoa

- tukemaan kotona asumista
- omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien ajaksi
- omaishoitajan jaksamisen tueksi tai esim. omaishoitajan sairastuessa tai omaishoitosuhteen päättyessä
- kuntouttavana jaksana esim. sairaalahoidon jälkeen.

Ikäihmiselle voidaan järjestää perhehoitoa hänen omassa kodissaan, kun se vastaa parhaiten ikäihmisen tarpeita sekä ylläpitää ja edistää hänen toimintakykynsä säilymistä.

3.5 Perhehoitoon ohjautumisprosessi

Tieto hyväksytyistä ja toiminnan aloittavista perhehoitajista on perhehoidosta vastaavalla viranhaltijalla, hoiva-asumisen palvelupäälliköllä, jota tästä lähtien tässä ohjeessa nimitetään perhehoidon yhteyshenkilöksi. Hän ilmoittaa näistä perhehoitajista Siun soten palvelujohtajille, gerontologisen sosiaalityön ja omaishoidon johtavalle sosiaalityöntekijälle sekä ikäihmisten palveluohjauksen palveluesimiehelle, jotka välittävät tiedon henkilöstölleen. Palveluesimies huolehtii että tieto perhehoitajista on myös Seniorineuvonta Ankkurissa.

Ikäihmisen perhehoidon tarve todetaan kotihoidossa, omaishoidossa, gerontologisessa sosiaalityössä tai ikäihmisten palveluohjauksessa. Pitkäaikaisen sijoituksen tarve käsitellään moniammatillisessa arviointitiimissä (MATTI). Ikäihmisen omat toiveet, osallisuus ja valinnanvapaus huomioidaan päätöstä tehdessä. Perhehoito perustuu aina ikäihmisen tai hänen laillisen edustajansa kuulemiseen sekä yhteiseen ymmärrykseen ja hyväksyntään perhehoidosta asumisen vaihtoehtona. Ennen päätöstään ikäihminen pyrkii käymään tutustumiskäynnillä perhekodissa, jossa perhehoitaja ja ikäihminen tutustuvat toisiinsa puolin ja toisin. Mikäli molemmat ovat perhehoidon aloittamisen kannalla, Siun sote tekee perhehoidosta asiakkaalle hallintopäätöksen. Tämän jälkeen Siun soten ja perhehoitaja solmivat keskenään toimeksiantosopimuksen. Toimeksiantosopimuksen tekee perhehoidon yhteyshenkilö.

Pitkäaikainen perhehoito aloitetaan 2 kk:n tutustumisjaksolla. Perhehoitaja ilmoittaa kalenterikuukausittain perhehoidossa olleiden läsnäolopäivät perhehoidon yhteyshenkilölle. Läsnäolopäiväkirjan mukaan maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio ja kulukorvaus. Ikäihminen maksaa läsnäolonsa perusteella perhehoidosta asiakasmaksua Siun soten asiakasmaksuohjeen mukaisesti.

Pitkäaikaisessa perhehoidossa ikäihmiselle nimetään oma vastuutyöntekijä alueen kotihoidosta. Lyhyt aikaisessa perhehoidossa olevien asiakkaiden vastuutyöntekijä on perhehoidon myöntänyt taho esimerkiksi kotihoidosta, palveluohjauksesta, omaishoidosta tai gerontologisesta sosiaalityöstä. Vastuutyöntekijä vastaa siitä, että ikäihmiselle laadittu hoito- ja palvelusuunnitelma on ajantasainen, jossa on huomioitu ikäihmisen tarvitsemat palvelut, perhehoito huomioiden. Hoito- ja palvelusuunnitelmaan laadintaan/päivitykseen osallistuvat mm. asiakas, omainen, vastuutyöntekijä ja perhehoitaja.

3.6 Hoidettavien määrä

Siun sote arvioi aina sijoitettavien henkilöiden määrän huomioiden perhehoitajan valmiudet ja mahdollisuudet vastata ikäihmisten tarpeisiin. Lisäksi huomioon otetaan ikäihmisten keskinäinen kanssakäyminen, heidän tarvitsemansa hoivan, huolenpidon, tuen ja ohjauksen määrä sekä perhekodin tilat ja varusteet. Perhehoidettavien määrässä noudatetaan perhehoitolaissa asetettuja enimmäismääriä, joista voidaan harkinnan perusteella poiketa lain määrittämällä tavalla. Tarkemmin hoidettavien määrästä Siun soten perhehoidon toimintaohjeen yhteisessä osiossa.

4. IKÄIHMISTEN PERHEHOIDON MUODOT

4.1. Lyhytaikainen perhehoito

Lyhytaikaisen perhehoidon tavoitteena on tukea ikäihmisen kotona asumista. Lyhytaikainen perhehoito voi tarkoittaa joko säännönmukaisia vuorohoitojaksoja tai yksittäistä, määräaikaista hoitojaksoa esim. toipilas-aikana sairaalahoidon jälkeen ennen kotiutumista omaan kotiin. Lyhytaikainen perhehoito on myös vaihtoehto omaishoitajan vapaapäivien sijaishoidoksi. Lyhytaikainen perhehoito on kestoltaan enintään 14 vuorokautta kalenterikuukaudessa. Jos lyhytaikainen perhehoito jatkuu yli 14 vuorokautta, se muuttuu pitkäaikaiseksi ja aiemmin tehty toimeksiantosopimus tarkistetaan.

4.2. Pitkäaikainen perhehoito

Pitkäaikainen perhehoito on toistaiseksi voimassaolevaa kestäen yli 14 vuorokautta kalenterikuukaudessa. Se on ensisijainen vaihtoehto ikäihmisille, jotka eivät voi enää turvallisesti asua omassa kodissaan ja tarvitsevat hoivaa ja hoitoa.

4.3. Osavuorokautinen perhehoito

Osavuorokautinen perhehoito on tarkoitettu ikäihmiselle, joka tarvitsee perhehoidon palvelua osavuorokautisesti joko päivä- tai yö hoitona. Osavuorokautinen perhehoito on kestoaltaan alle 12 h/vuorokausi. Osavuorokautinen perhehoito voi olla vaihtoehtona kuntouttavalle päivätoiminnalle

4.4. Kiertävä perhehoitaja

Kiertävä perhehoitaja voi työskennellä perhehoidettavan kotona. Tämä mahdollistaa omaishoitajan vapaan esimerkiksi tilanteissa, joissa ikäihminen ei voi tai halua lähteä pois omasta kodistaan. Tällöin perhehoito on pääsääntöisesti lyhytaikaista tai osavuorokautista.

Perhehoitajan sijaistaminen on lyhytaikaista perhehoitoa, jossa kiertävä perhehoitaja (sijaishoitaja) menee perhehoitajan kotiin hänen vapaansa ajaksi ja vastaa ikäihmisten hoivasta ja huolenpidosta.

5. IKÄIHMISTEN PERHEHOIDON HOITOPALKKIOT

Kunkin perhehoitoon sijoitettavan henkilön osalta hoitopalkkio määritellään yksilöllisesti ottamalla huomioon perhehoitotyön määrä, perhehoidossa olevan henkilön hoidon vaativuus, hoidettavuus ja sitovuus. Arviointia tehtäessä huomioidaan hoidettavasta aiheutuvat erityistarpeet, kommunikaatiotaidot, aistivammat, liikuntarajoitteet, terveydentila, psyykkiset häiriöt ja/tai käyttäytymisongelmat, kuten esimerkiksi karkailu, meluisuus, aggressiivisuus sekä omatoimisuustaidot ja ohjauksen ja valvonnan tarve. Sovitusti erityistilanteessa hoivasta ja huolenpidosta maksettavaa hoitopalkkiota voidaan korottaa määräajaksi ja tapauskohtaisesti maksimissaan 50 %. Tällöin hoivan ja huolenpidon tarve on pysyvästi esim. saattohoito tai tilapäisesti esim. kuntoutuminen lonkkaleikkauksen jälkeen merkittävästi suurempi kuin normaalisti. Määräajan päättyessä hoidon vaativuus arvioidaan uudelleen, jolloin määritetään sen hetkistä tilannetta vastaava hoitopalkkio tai sovitaan korotetun hoitopalkkion maksamisesta uuden määräajan verran. Näin mahdollinen erityistilanne ei edellytä perhehoidon päättymistä, kun asiasta on sovittu yhteisesti.

Hoidon vaativuudenarviointi perustuu kokonaisarviointiin, minkä tukena käytetään mm. RaVa, MMSE, SPPB, BREF, WHOQOL, mittareita (muistitesti). Mikäli kysymyksessä on alle 65-vuotias, hoidonvaativuuden arviointiin ei voida käyttää RaVa-mittaria. Näissä tapauksissa arvioinnissa tärkeä rooli on perhehoitoon lähettävän tahon sekä palveluohjauksen arvioinneilla.

Ikäihmisten perhehoidosta maksettavat hoitopalkkiot **1.1.2019 alkaen:**

	Perhehoitajan kodissa	Asiakkaan kodissa
Pitkäaikainen perhehoito	799,84 e /kk /hoidettava, (Rava 2 – 2,5, MMSE enintään 18)	
	844,23 e/kk /hoidettava, (Rava 2,5-3, MMSE enintään 18)	
	1008,32 e/kk/hoidettava, (Rava yli 3, MMSE enintään 14)	
	1341,68 e/kk korvaa ympärivuorokautisen hoidon, myönnetään määräjäksi	
Mahdollinen korotus	Eriyistilanteissa hoidosta maksettavaa hoitopalkkiota voidaan korottaa enintään 50 % määräjäksi	
Lyhytaikainen perhehoito	48,50 e / hoitopäivä / hoidettava, - kun Rava alle 2,5	

	61,92 e / hoitopäivä/hoidettava, kun Rava 2,5 tai yli	
Toisen perhehoitajan sijaistaminen omassa perhekodissa	lyhytaikaisen perhehoidon mukaan kun sijaisuus alle 16 vrk/kalenterikuukausi	
	Pitkäaikaisen perhehoidon palkkio, kun sijaisuus 16 vrk tai enemmän kalenterikuukausi	
Toisen perhehoitajan sijaistaminen sijaistettavan kodissa	lyhytaikaisen perhehoidon mukaan kun sijaisuus alle 16 vrk/kalenterikuukausi	
	Pitkäaikaisen perhehoidon palkkio, kun sijaisuus 16 vrk tai enemmän/ kalenterikuukausi	
	4 h tai alle (asiointivapaan sijaistaminen) 20,30 e/hoidettava/4 h (maksu vähintään 2 hoidettavasta)	
	5 - 12 h 35,98 e/hoidettava	
	yli 12 h lyhytaikainen hoitopalkkio	
Osavuorokautinen perhehoito	Alle 12 h 35,98 e/hoidettava	Alle 6 h 35,98 e/
		6-12 h 61,69 e/hoitopäivä/hoidettava

Perhehoitajan vapaan aikana, perhehoitajan kotona toimivalle sijaisperhehoitajalle maksetaan palkkio lyhytkestoisen perhehoidon mukaan. Lähtö- ja tulopäivästä maksetaan osavuorokautisen perhehoidon mukaan, mikäli tulo- ja lähtöpäivänä on vähemmän kuin 12 h perhehoitotyötä. Mikäli sijaisuus on yli 16 vrk vrk/kalenterikuukausi, sijaiselle maksetaan hoitopalkkio pitkäaikaisen perhehoidon mukaan. Perhehoitajan vapaan aikana, perhehoitajan kotona toimivalle sijaisperhehoitajalle maksetaan palkkio lyhytkestoisen perhehoidon mukaan. Mikäli sijaisuus on yli 16 vrk vrk/kalenterikuukausi, sijaiselle maksetaan hoitopalkkio pitkäaikaisen perhehoidon mukaan.

6. IKÄIHMISTEN PERHEHOIDON KULUKORVAUS

Pitkäaikaisessa perhehoidossa kulukorvaukseen sisältyvät:

1. ravintomenot
2. tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset (kuten käsikauppalääkkeet ja laastarit), joita ei muun lain-säädännön nojalla korvata
3. pesuaineet ja hygienia
4. asumisesta aiheutuvat menot, kuten jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kodin kiinteistön kunnossapito, ko-din puhtaanapito ja kodin sekä irtaimiston kuluminen
5. vaatehuollosta aiheutuvat kustannukset (sähkö, vesi, pesuaineet, koneiden kuluminen)
6. omalla autolla ajettut tavanomaiset ikäihmisen asioihin tai mukana olemiseen liittyvät matka-kulut
7. ikäihmisten/perhehoidon/perhekodin asioiden hoitamisesta aiheutuvat puhelinkulut
8. kiinteistön, kodin irtaimiston sekä henkilö- tai vahinkovakuutukset
9. kohtuulliset virkistystoiminnan kulut, kuitenkin niin, että pääsääntöisesti ikäihmisen virkistys-toiminnan kulut perhehoidossa oleva ikäihminen maksaa omista varoistaan.

Ikäihmisten perhehoidosta maksettavat kulukorvaukset **1.1.2019 alkaen:**

Perhehoidosta maksettavat ku-lukorvaukset	Perhehoitajan kodissa	Asiakkaan kodissa
Pitkäaikainen perhehoito	752,76 e/kk/hoidettava	
Mahdollinen korotus	Perhehoidosta maksettavaa kulukorvausta voidaan korottaa erityi-sen harkinnan perusteella perustuen esim. sairaudesta johtuvaan normaalia suurempaan kulutukseen	
Lyhytaikainen perhehoito	27,66 €/hoitopäivä /hoidettava (myös lähtö- ja tulopäivä)	

Osavuorokautinen perhehoito	10,28 e/hoitopäivä/hoidettava	kilometrikorvaus
		0,35 e/km

Perhehoidossa oleva henkilö maksaa omista varoistaan lomanvietosta ja harrastuksista aiheutuneet kustannukset sekä henkilökohtaiseen käyttöön tulevien vaatteiden ostot, kampaajan/parturin, jalkojenhoidon jne. kustannukset. Kuljetuspalvelua on mahdollista hakea sosiaalihuoltolain mukaisesti harrastus- ja virkistysmenoihin. Asiakkaan tarvitsemat yksilölliset hoitotarvikkeet kuten vaipat myönnetään asiakkaalle Siun soten hoitotarvikkeiden ilmaisjakeluohjeen mukaisesti.

7. KÄYNNISTÄMISKORVAUS

Ikäihmisten perhehoitajalle maksetaan toiminnan aloittamisen yhteydessä tarpeellisista kustannuksista korvausta käynnistämiskorvauksena. Käynnistämiskorvauksen maksaminen ja sen aika harkitaan aina tapauskohtaisesti. Käynnistämiskorvauksen enimmäismäärä v. 2019 on 2983,40 euroa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti.

Ikäihmisten perhehoidon käynnistämiskorvauksella on tarkoitus korvata kuluja tarvittavista perushankinnoista, joita joudutaan tekemään perhehoidon aloitusvaiheessa. Korvattavia kohteita voivat olla mm. asuntoon kohdistuvat välttämättömät korjaus- ja muutostyöt (luiskat, tukikahvat, korotettu wc-istuin), kalustaminen (sänky, kaapit), turvallisuus (hälytyslaitteet, lukot) ja/tai kodinkoneet. Myös perhekodin piha-alueeseen tarvittavia muutoksia voidaan kattaa käynnistyskorvauksella (esim. piha-alueen aitaaminen, terassi). Perhehoitoon tuleva henkilö maksaa ensisijaisesti itse omista varoistaan henkilökohtaiseen käyttöönsä tarvitsemansa kalusteet ja tavarat.

Ikäihmisten perhehoidon käynnistämiskorvaus haetaan kirjallisesti ja niistä sovitaan etukäteen ikäihmisten perhehoidon yhteyshenkilön kanssa. Korvaus maksetaan kuitteja vastaan.

8. HOITOPALKKIOT, KORVAUKSET JA MAKSUT PERHEHOIDON KESKEYTYKSEN AJALTA

8.1 Perhehoitajan sairastuessa

Perhehoitajan sairastuessa hänen tulee ilmoittaa sairastumisesta ilman viivytystä perhehoitajan yhteyshenkilölle. Lisätietoa Siun soten perhehoidon toimintaohjeen yhteisessä osiossa. Jos perhehoidossa oleva ikäihminen hoidetaan perhehoitajan sairausloman aikana perhekodissa perhehoitajan puolison tai muun oman verkoston avulla (perhehoitajan yhteyshenkilön hyväksymä), hoitopalkkiot ja kulukorvaukset maksetaan normaalisti perhehoitajalle tai hänen puolisolalle. Sen lisäksi perhehoitaja voi hakea Kelan sairauspäivärahaa.

8.2. Keskeytys perhehoitajasta riippumattomasta syystä

Pitkäaikainen perhehoito voi keskeytyä perhehoitajasta riippumattomasta syystä perhehoidossa olevan henkilön sairaalahoidon, omaisten luona vierailun tms. syyn vuoksi. Tällöin perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio täysimääräisesti ja 50 % kulukorvauksesta 30 vuorokauden ajan vuoden aikana. Jos tilalle otetaan toinen asukas, hoitopalkkio ja kulukorvaus määräytyvät hänestä tehdyn toimeksiantosopimuksen mukaisesti. Maksujen jatkuessa perhehoitajan edellytetään pitävän yhteyttä perhehoidossa olevaan henkilöön ja olevan yhteistyössä hoitopaikan kanssa. Hoidettavan tulo- ja lähtöpäiviä ei lasketa poissaolopäiviksi.

Mikäli **lyhytaikaisesta perhehoidosta** on tehty toistaiseksi voimassa oleva toimeksiantosopimus ja sovittu jakso perhekodissa peruuntuu:

- Perhehoitaja ja perhehoidossa oleva henkilö tai hänen omaisensa sopivat uuden hoitajakson peruuntuneen tilalle.
- Peruuntuneelle jaksolle pyritään löytämään uusi asiakas mahdollisimman pian. Mikäli perhehoitajalla ei ole itsellään tilalle tulevaa asiakasta, perhehoitaja ilmoittaa asiakkaan peruuntuneesta jaksosta perhehoidon yhteyshenkilölle.
- Jos korvaavaa asiakasta ei saada, perhehoitajalle maksetaan 3 vuorokauden ajalta hoitopalkkio (alempi maksuluokka)

- Jos jakso peruutetaan 7 vrk ennen sen alkamista, Siun sotella ei ole maksuvelvoitetta, vaikka uutta asiakasta ei löydetä.

Mikäli lyhytaikainen hoitajakso keskeytyy äkillisesti perhehoitajasta riippumattomasta syystä, maksetaan hoitopalkkio seuraavalta 3 päivältä alemman hoitopalkkioluokan mukaisesti, kuitenkin enintään sovitun hoitjakson loppuun asti.

8.3 Hoitopalkkiot ja kulukorvaukset perhehoidon päättyessä

Kun perhehoito päättyy toimeksiantosopimuksen irtisanomiseen, maksetaan pitkäaikaisessa perhehoidossa hoitopalkkio ja kulukorvaus täysimääräisenä irtisanomisajalta (2 kk), mikäli hoidettava on yhä perhehoidossa. Mikäli perhehoidossa oleva henkilö on sijoitettuna muualle irtisanomisaikana, hoitopalkkio maksetaan täysimääräisenä ja kulukorvaus 50 %. Perhehoitajalle ei kerry tältä ajalta vapaapäiviä.

Mikäli tilalle sijoitetaan toinen ikäihminen lyhyt- tai pitkäaikaiseen perhehoitoon toimeksiantosopimuksella, uuden sopimuksen mukaiset hoitopalkkio ja kulukorvaus korvaavat irtisanomisajan palkkion ja kulukorvauksen sijoituksen ajalta. Mikäli perhehoito päättyy sovitusti ilman irtisanomisaikaa (ns. tutustumisaikana) tai perustuu toimeksi-antosopimuksen purkamiseen, palkkiot ja kulukorvaukset päättyvät ikäihmisen siirtyessä pois perhekodista.

Kuolemantapauksen yhteydessä maksetaan hoitopalkkiota täysimääräisenä ilman korotuksia ja 50 % kulukorvauksesta kuukauden ajan kuoleman ajankohdasta lukien. Tässä yhteydessä ei ole erikseen muuta irtisanomisaikaa. Jos tilalle sijoitetaan toinen ikäihminen, hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan uuden ikäihmisen toimeksiantosopimuksen mukaisesti. Jos perhehoidossa oleva henkilö kuolee lyhytaikaishoitjakson aikana, perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja 50 % kulukorvauksesta jakson loppuun. Jos tilalle tulee uusi ikäihminen, kulukorvaus maksetaan uuden ikäihmisen toimeksiantosopimuksen mukaan.

Ikäihmisten perhehoidosta maksettavat korvaukset keskeytysten ajalta 1.1.2018 alkaen:

Hoitopalkkiot ja kulukorvaukset keskeytysten ajalta		
	Hoitopalkkio	Kulukorvaus
Keskeytysten aikana		
Perhehoitajan sairastuessa	sairauspäivärahan omavastuuajalta, eli sairastumispäivältä ja yhdeksältä sitä lähinnä seuraavalta arkipäivältä	50 % sairauspäivärahan omavastuuajalta, eli sairastumispäivältä ja yhdeksältä sitä lähinnä seuraavalta arkipäivältä
Keskeytys perhehoitajasta riippumattomasta syystä	täysimääräisenä 30 vuorokautta kalenterivuoden aikana	50 % 30 vuorokautta kalenteri vuoden aikana
Sovittu lyhytaikainen jakso (korkeintaan 14 vuorokautta) peruuntuu kokonaan myöhemmin kuin 7 vuorokautta ennen jakson alkamispäivää	täysimääräisenä 3 vuorokauden (1 palkkioluokan hoitopalkkio)	--
Päättyy kesken irtisanomisajan (2 kk)	täysimääräisenä	50 %
Päättyy tutustumisaikana/ toimeksiantosopimuksen purkaminen	päättyy, kun ikäihminen siirtyy pois perhehoidosta	päättyy, kun ikäihminen siirtyy pois perhehoidosta
Hoidettavan kuollessa	pitkäaikaisessa perhehoidossa täysimääräisenä ilman korotuksia 30 vrk:n ajan kuoleman ajankohdasta lukien	50 % 30 vrk:n ajan
	Lyhytaikaisessa jakson loppuun	50 % jakson loppuun

9. PERHEHOITAJAN TUKI

Ikäihmisten perhehoitajan tukemisesta sovitaan toimeksiantosopimuksessa. Osa tukimuodoista myönnetään yksilöllisesti, osaan on oikeus kaikilla säännöllisesti toimivilla perhehoitajilla

9.1 Perhehoitajan oikeus vapaaseen

Pitkäaikaisessa ikäihmisten perhehoidossa perhehoitajalle kertyy vapaata 3 vuorokautta kalenterikuukaudessa, ja ne tulee pitää kokonaisina vuorokausina (yhteensä 36 vuorokautta vuodessa). Vapaiden tarkoitus on tukea perhehoitajan työn tekemistä ja jaksamista. Perhehoitajia tuetaan ja suositellaan pitämään vapaansa 2-4 jaksossa vuoden aikana. Mikäli perhehoitaja pitää vapaansa vuoden aikana enintään 4 jaksossa, näistä jaksoista ei lasketa lähtö- ja paluupäivää vapaavuorokausiksi. Mikäli vapaat pidetään useammassa kuin 4 jaksossa vähintään 4 vuorokauden mittaisina, lähtö- ja paluupäivästä sovitaan kuluksi yhteensä yksi vapaavuorokausi. Alle 4 vuorokauden vapaajaksoista sekä lähtö- että tulopäivä lasketaan vapaavuorokausiksi. Vapaiden pitämisestä tulee esittää suunnitelma perhehoidon yhteyshenkilölle kalenterivuoden alussa.

Perhehoitajan tulee itse huolehtia siitä, että hän käyttää oikeutensa vapaaseen kuluvan kalenterivuoden aikana. Vapaita ei kerry, mikäli perhehoitaja ei ole toiminut toimeksiantosopimusten perusteella vähintään 14 vuorokautta kalenterikuukaudessa perhehoitajana.

Mikäli perhehoidossa on useampi kuin yksi henkilö, tulee vapaa järjestää kaikkien perhehoidossa olevien ikäihmisten osalta yhtä aikaa. Vapaoikeus määräytyy pisimpään perhehoidossa olleen henkilön mukaan. Perhehoitajan vapaan toteuttamisesta ja korvausten suorittamisesta sovitaan toimeksiantosopimuksessa.

Sijaisjärjestelyn vaihtoehdot pitkäaikaisessa perhehoidossa:

- toimeksiantosopimus tehdään sijaisuuden ajaksi kiertävän perhehoitajan kanssa
- toimeksiantosopimus tehdään toisen perhehoitajan kanssa, ja ikäihminen siirtyy vapaan ajaksi hänen luokseen
- ikäihmiselle järjestetään muu lyhytaikaishoito
- ikäihmisen läheiset vastaavat hoivasta ja huolenpidosta perhehoitajan vapaan ajan, jolloin kuntayhtymä hyvittää asiakasmaksut vapaan ajalta
- perhehoitajalle maksetaan korvaus, jonka avulla hän itse järjestää sijaishoidon

Mikäli perhehoitaja valitsee vuoden alussa rahallisen korvauksen hänelle sen vuoden aikana kertyvien vapaiden järjestämiseksi, hänelle maksetaan ylimääräinen 1,25 kuukauden hoitopalkkio koko vuoden vapaista eikä hän siten voi vaihtaa järjestämistapaa kesken vuoden. Rahallinen korvaus maksetaan kahdessa erässä (kesä- ja joulukuu). Mikäli perhehoidossa oleva on perhehoitajan vapaan aikana toisessa perhe- tai

muussa hoitopaikassa, maksetaan kulukorvausta vapaan ajalta vapaalla olevalle perhehoitajalle 50 %, joka kattaa asumisen kulut.

Perhehoitajan tulee esittää ehdotuksensa tulevan vapaan ajankohdasta 3 kk ennen toivottua vapaata, mikäli hän tarvitsee Siun soten mukanaoloa hoitojärjestelyissä kuten hoitopaikan järjestämisessä. Vapaat on hyvä suunnitella hyvissä ajoin etukäteen, jotta sijaishoito ja mahdollisen kiertävän perhehoitajan vuorot pystytään suunnittelemaan ja järjestämään sujuvasti. Mikäli perhehoitaja ei tarvitse ko. hoitojärjestelyjä vapaan ajalle (on jo hyväksytty ja vakituinen sijainen tiedossa), tulee hänen kuitenkin ilmoittaa perhehoidon yhteyshenkilölle ennen vapaalle jääntiä vapaan ajankohta ja sijaisjärjestely.

Jos perhehoitaja järjestää itselleen lisävapaata oman läheisverkostonsa avulla ja vastaa itse sijaiskuluista, vapaa ei kuluta hänen edellä kuvattua oikeuttaan vapaisiin. Vähintään vuorokauden kestävät lisävapaat tulee ilmoittaa perhehoidon yhteyshenkilölle, mikäli vapaan ajalla käytettävä sijainen ei ole jo hyväksytty ennalta tuttu sijainen. Kaikki yli vuorokauden kestävät itsejärjestetyt lisävapaat sijaisineen tulee ilmoittaa yhteyshenkilölle läsnäolopäiväkirjassa kuukauden lopussa.

Mikäli perhehoitaja järjestää itselleen lisävapaata ns. palkkiottomilla päivillä Siun soten kautta, perhehoitajan hoitopalkkion vähennys lasketaan asiakkaan hoitoa vastaavalla lyhytaikaisen hoitopalkkion määrällä /vrk. Sijaiselle maksetaan noilta päiviltä vastaavasti samansuuruinen palkkio. Kulukorvausta ei vähennetä, mikäli asiakas hoidetaan perhehoitajan luona vapaan aikana.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa hoitajalla kertyy 3 vuorokauden vapaa kutakin kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksilla perhehoitajana vähintään 14 vrk. Perhehoitajalle kertynyt vapaa korvataan aina rahana, joka määräytyy kunkin kuukauden hoitopalkkioiden yhteisumma jaettuna toteutuneiden hoitovuorokausien määrällä.

9.2 Ikäihmisten perhehoitajan vastuuhenkilö

Perhehoitolain (263/2015, § 15 b) mukaan sijoittajan on nimettävä perhehoitajan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle vastuutyöntekijä, joka vastaa perhehoitajan tarvitsemasta tuesta. Vastuutyöntekijä kirjataan toimeksiantosopimukseen. Vastuutyöntekijä toimii perhehoitajan ns. esimiehenä, joka tekee perhehoitajan kanssa toimeksiantosopimukset sekä sopii perhehoitajuuteen liittyvistä asioista. Tässä toimintaohjeessa perhehoitajan vastuutyöntekijästä käytetään nimitystä perhehoidon yhteyshenkilö erotuksena asiakkaan vastuutyöntekijään, joka nimetään asiakkaalle erikseen.

Perhehoitaja ja perhehoidon yhteyshenkilö tekevät yhteistyötä perhehoitoon sijoitetun henkilön asioissa, vaikka varsinaisesti asiakkaan asioista huolehtiikin asiakkaalle nimetty vastuutyöntekijä. Perhehoitajan tulee

pitää yhteyshenkilönsä ajan tasalla perhekodin tilanteesta. Katso Siun soten perhehoidon toimintaohjeen yhteinen osio

Perhehoidon onnistumisen ja laadun kannalta toimiva yhteistyö sekä oikea-aikainen ja oikeanlainen tuki ovat ratkaisevan tärkeitä. Yhteistyö perhehoidon yhteyshenkilön ja perhehoitajan kesken toteutuu säännöllisellä yhteydenpidolla puhelimitse, etäyhteyksillä ja sähköpostilla sekä vähintään kaksi kertaa vuodessa tehtävillä kotikäynneillä perhekodissa.

9.3 Perhehoitajien täydennyskoulutus

Perhehoitajan tulee pitää ammattitaitoaan yllä osallistumalla perhehoitajille järjestettyihin koulutuksiin. Perhehoitajilla on oikeus kahteen koulutuspäivään vuodessa. Siun sote korvaa kustannuksista osallistumismaksun sekä sijaishoitajan palkkion näiden kahden päivän koulutuksen ajalta. Koulutuspäivien sisällön suunnittelussa otetaan perhehoitajien toiveet ja tarpeet huomioon. Perhehoitajien koulutukset järjestetään yhteistyössä Kiteen kristillisen kansanopiston kanssa.

Mikäli perhehoitaja hankkii itselleen muuta kuin Siun soten järjestämää koulutusta, vastaa hän itse koulutuksesta sijaiskustannuksista.

Perhehoitajien on mahdollista osallistua Siun soten työntekijöilleen järjestämiin koulutuksiin. Näistä koulutuksista perhehoitajille ilmoittaa perhehoidon yhteyshenkilö.

Koulutuksista on aina sovittava perhehoidon yhteyshenkilön kanssa.

9.4 Työnohjaus

Työnohjausta voidaan järjestää perhehoitajille tarpeen mukaan joko yksilö- tai ryhmätyönohjauksena perhehoitajan jaksamisen ja hänen perheensä voimavarojen tukemiseksi. Myös etänä tapahtuva työnohjaus on mahdollista kuvapuhelimen välityksellä. Työnohjauksesta neuvotellaan perhehoidon yhteyshenkilön kanssa joka sitten myöntää työnohjauksen.

9.5 Vertaisuuteen perustuva perhehoitajan tuki

Perhehoitajat kohtaavat tehtävässään monia haasteellisia ja vaikeita asioita. Vertaistuki on yksi tärkeimmistä perhehoitajien tuen muodoista. Ikäihmisten perhehoitajien vertaistukea mahdollistetaan nimenomaan perhehoitajille suunnatuilla täydennyskoulutuksilla sekä perhehoitopäivillä Kiteen evankelisella kansanopistolla.

Pohjois-Karjalan perhehoitajien alueyhdistys järjestää vertaistukea erillisillä vertaistuen ryhmillä maakunnassa. Kuvapuhelimet mahdollistavat vertaistuen saamisen osalle perhehoitajista.

9.6 Hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Katso Siun soten perhehoidon toimintaohjeen yhteinen osio

9.7 Asiointi- tai muu apuapu

Päätoimisena perhehoitajana voi toimia myös yksin asuva henkilö. Mikäli tässä tapauksessa hän tarvitsee apua hoitaakseen esimerkiksi ruokaostokset ja muita tarpeellisia asioita. Yksin toimivalle perhehoitajalle myönnetään 4 h/viikossa niin sanottua asiointiapua kiertävän perhehoitajan tai muun järjestelyn avulla. Aika voidaan sopiva pidettäväksi kaksi kertaa viikossa 2 h/kerta tai kerran 4h/kerta. Perhehoitaja voi käyttää asiointiaikaansa myös oman jaksamisensa tukemiseksi esimerkiksi ulkoilemalla.

Yksin toimiva perhehoitaja voi tarvita apua myös esimerkiksi asiakkaan lääkärissä käyttämiseen. Mikäli lääkärissä käynti ei onnistu koko perhekotiväen kanssa yhdessä tai lääkärissä käyvällä ei ole ketään muuta käyttäjää kuin perhehoitaja, ja mikäli kotihoito ei pääse tulemaan apuun tilanteessa, myönnetään lääkärissä käyntijaksoksi kiertävä perhehoitaja kotiin.

9.8 Perhehoidon matkakulut

Lyhytaikaisen perhehoidon kuljetukset voidaan korvata perhehoitopaikan ja kodin välillä joko perhehoitajalle tai muulle kuljetuksesta huolehtineelle henkilölle 0,35 €/km korvauksen mukaisesti. Erikseen korvataan yksilöllisen harkinnan mukaan erityisiä matkakustannuksia, jotka eivät sisälly kulukorvaukseen. Näistä matkoista sovitaan yhteisesti asiakkaan hoitoneuvottelussa. Hoitojakson aikana muualle (esim. kulttuuritapahtumiin) tehtyjä matkoja ei korvata.

Jos pitkäaikaiseen perhehoitoon sijoitetut henkilöt menevät toiseen perhehoitopaikkaan perhehoitajan vapaan ajaksi, korvataan näistä kuljetuksista asiakkaiden vienti- ja hakumatkat vakituiselle tai sijaistavalle hoitajalle korkeintaan neljältä vapaajaksolta kalenterivuoden aikana. Jos perhehoitaja haluaa pitää vapaitaan useammassa kuin neljässä jaksossa, hänen on sijaistavan kanssa sovittava kuljetuksista ja niihin liittyvistä matkakuluista erikseen.

Terveydenhuollon kuljetuksissa omavastuuosuudet korvataan Kelan km-korvauksen hakemisen jälkeen Kelan matkakorvauksen mukaisesti (0,20 €/km). Näihin matkoihin tulee ensin hakea Kelasta korvausta (vaikka se jäisi alle 25 €:n omavastuuosuuden), jotta matkat kerryttävät vuotuista omavastuuosuutta ns. matkakattoa 300 €/v. Kelan päätöksen jälkeen matkakorvausta voi hakea Siun sotelta perhehoidon yhteyshenkilöltä.

10 PERHEHOITON SIJOITETTUA HENKILÖÄ KOSKEVAT ASIAT

10.1 Asiakasmaksut

Pitkäaikaiseen perhehoitoon sijoitetulta henkilöltä peritään maksukyvyn mukaan määräytyvä asiakasmaksu (samoilla perusteilla kuin pitkäaikaisessa laitoshoidossa). Maksu voi olla enintään 85 % hoidossa olevan netto kuukausituloista, Kelan maksamaa hoitotukea ei huomioida tulona. Maksu voidaan kuitenkin määrätä enintään sen suuruiseksi, että henkilön henkilökohtaiseen käyttöön jää vähintään 108 €/kk (vuonna 2018). Perittävä maksu ei saa ylittää palveluntuottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva henkilö maksaa omat terveydenhuoltomenonsa sekä reseptilääkkeensä itse. Mikäli nämä kustannukset nousevat niin suuriksi, että asiakkaan varat ei riitä, asiakasmaksua voidaan alentaa huomioiden terveyskeskusmaksut, reseptilääkkeiden kustannukset, sairaala- ja poliklinikkamaksut, kohtuulliset kustannukset silmälaseista ja piilolaseista, terveydenhoitoon liittyvät matkakulut siltä osin, kun niihin ei saada korvausta Kelan sairausvakuutuksesta ja hammashoito. Sosiaalityöntekijä tekee tarvittaessa laskelman näistä kustannuksista suhteessa tuloihin ja antaa tarvittaessa suosituksen asiakaslaskutustiemille asiakasmaksun alentamisesta.

Mahdolliset lääkkeiden annosjakelukustannukset sisältyvät asiakkaalta perittävään asiakasmaksuun.

Lyhytaikaista perhehoitoa käyttävien henkilöiden osalta asiakasmaksu peritään perhehoidon käyttöpäiviltä. Lyhytaikaisesta perhehoidosta peritään vuosittain Siun soten kuntayhtymähallituksen hyväksymät asiakasmaksut.

Perhehoidossa olevalta asiakkaalta ei peritä päällekkäin muita avohoidon palvelumaksuja, kuten kotihoidon maksua tai päivätoiminnan maksua. Mikäli perhehoidossa olevalle on myönnetty kotihoidon tai muita avohuollon palveluja, siitä on kuitenkin tehtävä hallintopäätös. Perittävä asiakasmaksu ei saa ylittää palveluntuottamisesta aiheutuvia kustannuksia (Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 912/1992).

10.2 Perhehoitoon sijoitetun henkilön yksityisvarat

Perhehoitoon sijoitetun henkilön varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti hänelle itselleen tai hänen edunvalvojalleen. Perhehoitajan on neuvoteltava varojen käyttöä koskevista periaatteista henkilön huoltajan tai edunvalvojan kanssa. Katso Siun soten perhehoidon toimintaohjeen yhteinen osio.

Perhehoitoasiakkaalle haetaan tarvittaessa edunvalvojaa, mikäli henkilö ei kykene itse huolehtimaan itsestään ja valvomaan etujaan. Yleistä edunvalvojaa tulee hakea myös siinä tapauksessa, jos omainen/omaiset sen hetkisenä edunvalvojana eivät toimi yhteistyössä ikäihmisen edun mukaisesti.

10.3 Hoito- ja palvelusuunnitelma

Jokaiselle pitkäaikaiseen perhehoitoon sijoitetulle henkilölle tehdään hoito- ja palvelusuunnitelma yhteistyössä asiakkaan ja hänen lähiomaistensa, asiakkaan vastuutyöntekijän, perhehoitajan sekä tarvittavien muiden perhehoitoon osallistuvien yhteistyötahojen kanssa. Suunnitelmaan kirjataan perhehoidon tavoitteet ja toteuttaminen. Se ohjaa perhehoitajan kotonaan tekemää työtä ja varmistaa, että perhehoitajalla on riittävät tiedot perhehoitoon sijoitetusta henkilöstä. Hoito- ja palvelusuunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään terveydentilan ja/tai toimintakyvyn muuttuessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Perhehoitajalle toimitetaan ikäihmisen turvallisen perhehoidon toteuttamiseksi ja seurannan turvaamiseksi ikäihmistä koskevat tiedot, kuten henkilötiedot, diagnoosit, toimintakyky, ajantasainen lääkelista, lääkehoito, allergiat, ruokavalio, tarvittava seuranta (paino, laboratoriotulokset), mahdollinen elvytyskielto sekä omaisten yhteystiedot.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa oleville on tehty hoito- ja palvelusuunnitelma jo esimerkiksi kotihoidon tai omaishoidon asiakkuuden kautta. Tähän suunnitelmaan tulee päivittää tiedot perhehoidosta.

10.4 Ikäihmisen lääkehoito perhehoidossa

Pitkäaikaisessa perhehoidossa ikäihmisen lääkehoito toteutetaan yhteistyössä kotihoidon kanssa. Ensisijaisesti perhehoidossa olevan ikäihmisen lääkkeiden jakaminen toteutetaan annosjakeluna apteekissa (Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisu, dnro 809/4/11, lääkkeiden annosjakelusta avohoidossa). Lyhytaikaisessa perhehoidossa ikäihmisellä tulee olla mukana perhekotiin tultua ajantasainen lääkelista ja lääkkeiden tulee olla jaettuina dosetteihin perhehoitajakson ajaksi. Pistoshoitoa vaativa lääkehoito toteutetaan joko koulutuksen saaneen ja osaamisen tason varmistaneen perhehoitajan tai kotihoidon toimesta. Perhehoitajaa

tuetaan riittävän osaamisen saavuttamiseen lääkehoidon käytäntöjen, vaikutusten ja seurannan osalta. Perhehoidossa lääkkeet tulee säilyttää lukitussa kaapissa.

10.5 Perhehoidon asiakaskansio

Perhehoitajan on tehtävä asiakaskohtainen kansio asiakkaan henkilökohtaisista tiedoista, jota voidaan hyödyntää esim. lomittajaa perehdyttäessä. Tällä tavoin varmistetaan myös asiakastietojen oikeanlainen säilyttäminen perhehoidon aikana.

Jokaisesta perhehoitoon sijoitetusta henkilöstä tulee perhehoitopaikassa olla perhehoidon asiakaskansio, jossa ilmenevät seuraavat henkilöä koskevat asiat:

- perhehoitoon sijoitetun henkilön perustiedot (nimi, henkilötunnus)
- mahdollisen edunvalvojan yhteystiedot (nimi, osoite, puhelinnumero)
- lähiomaisten yhteystiedot (nimi, osoite, puhelinnumero)
- mahdolliset erityisruokavaliot
- lääkitykset (reseptit, annosteluohjeet)
- voimassaolevat palvelusuunnitelmat / kuntoutussuunnitelmat
- muut perhehoitoon liittyvät tärkeät asiat

Kun perhehoito henkilön kohdalta lakkaa, toimitetaan asiakaskansio perhehoidon yhteyshenkilölle. Asiakirjat käsitellään arkistointisäännösten mukaisesti.

10.6 Perhehoidossa olevan ikäihmisen valitus- ja vaikutusmahdollisuudet

Katso Siun soten perhehoidon toimintaohjeen yhteinen osio.

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus hyvään palveluun ja kohteluun. Asiakkaalla on oikeus tehdä saamastaan hoivasta ja huolenpidosta sekä kohtelusta valitus sosiaalihuollon viranhaltijalle.

Jos ikäihminen on tyytymätön saamaansa hoivaan ja huolenpitoon tai kohteluun, hän voi pyytää oman kotikuntansa sosiaaliasiamiestä toimimaan sovittelijana, joka seuraa ikäihmisen oikeuksia ja asemaa.

Ikäihmistä on neuvottava valituksen tekemisessä. Valitukseen tulee vastata 1-4 viikon aikana. Asiakkaalla on oikeus hakea muutosta päätöksiin sekä kannella asiastaan sosiaalihuoltoa valvoville viranomaisille.

Perhehoitajalla on ilmoitusvelvollisuus havaitsemistaan perhehoidossa olevan ikäihmisen sosiaalihuollon toteutumiseen liittyvistä epäkohdista (Sosiaalihuoltolaki 48§).

11 PERHEHOITAJAN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

Perhehoitajan vastuisiin kuuluvat hyvän, hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisen perhehoidon toteuttaminen, perheenjäsenenä olemisen turvaaminen ikäihmiselle, sitoutuminen toimimaan yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden sekä ikäihmisten läheisten kanssa.

11.1 Tietojensaantioikeus ja tietojen säilytys

Perhehoitajalla on oikeus saada sellaiset hoidettavaa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä hoivan ja huolenpidon toteuttamiseksi (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 17 §). Perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat asiakirjat ja muut kirjalliset tiedot säilytetään asianmukaisesti lukitussa paikassa.

11.2 Salassapito ja vaitiolovelvollisuus

Katso Siun soten perhehoidon toimintaohjeen yhteinen osio.

11.3 Perhehoitajan ilmoittamisvelvollisuus

Perhehoitajalla on ilmoittamisvelvollisuus ja hänen on ilmoitettava perhehoidossa tapahtuneista muutoksista perhehoidon yhteyshenkilölle. Katso Siun soten perhehoidon toimintaohjeen yhteinen osio.

11.4 Yhteistyö ja yhteydenpito

Perhehoitaja tekee yhteistyötä perhehoidettavan lähiomaisten, perhehoidon vastuu- ja yhdys henkilöiden, kotihoidon sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Perhehoidossa olevan henkilön yhteyksien säilyttäminen omaisiin on tärkeää. Myös perhehoitajan toivotaan pitävän yhteyttä omaisiin perhehoidossa olevan henkilön ja omaisten toiveet huomioiden. Ikäihmisellä on oikeus tavata läheisiään vastaanottamalla vieraita perhehoidossa sekä pitää heihin muuten yhteyttä puhelimitse, kirjeitse tai muulla sopivalla tavalla.

Yhteydenpitoa voidaan rajoittaa, mikäli

- siitä on haittaa perhehoidossa olevan henkilön terveydelle tai turvallisuudelle
- siitä on haittaa perhehoidon muiden asukkaiden tai perhehoitajien turvallisuudelle
- omainen käyttää taloudellisesti hyväkseen perhehoidossa olevaa henkilöä
- omainen/läheinen vierailee toistuvasti perhehoidossa päihtyneenä
- siitä on haittaa perhehoidon muiden asukkaiden yksityisyydelle.

Yhteydenpidon rajoittamisesta on aina sovittava perhehoitajan ja perhehoidon yhteyshenkilön kanssa.

12 PERHEHOIDON PÄÄTTYMINEN

Katso Siun soten perhehoidon toimintaohjeen yhteinen osio.

12.1 Perhehoitosuhteen irtisanominen

Toimeksiantosopimus irtisanotaan kirjallisesti. Ensisijaisesti perhehoitoa jatketaan perhehoidossa vielä irtisanomisajan. Mikäli perhehoito kuitenkin päättyy irtisanomisaikana, perhehoitajalle maksetaan jäljelle jäävältä irtisanomisajalta hoitopalkkio kokonaisuudessaan.

Toistaiseksi voimassa olevassa toimeksiantosopimuksessa voidaan tarvittaessa sopia määräaika, jonka aikana sopimus voidaan puolin tai toisin päättää ilman irtisanomisaikaa. Tämän ns. tutustu-misjakson tarkoitus on

varmistaa perhehoidon tarkoituksenmukaisuus niin ikäihmisen, hänen omai-sensa kuin perhehoitajan kan-nalta sekä kaikkien heidän sitoutumisensa perhehoitoon. Ikäihmisen siirtyminen pois perhekodista sovitaan yhdessä neuvotellen osapuolten kesken. Hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksaminen päättyvät tutustu-misjaksolla ikäihmisen siirtyessä pois perhekodista.

12.2 Perhehoitosuhteen purkaminen

Jos perhekoti/hoitaja tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, perhehoidon yhteyshenkilön tulee pyrkiä saamaan aikaan korjaus vallitseviin epäkohtiin. Toiminnassa havaituista puutteista tai epäkohdista on heti keskusteltava yhdessä perhehoitajan kanssa. Perhehoitajalla on mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tilanteesta sekä tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi yhdessä so-vittavalla tavalla. Keskinäisen luottamuksen säilymiselle luo edellytyksiä tilanteen avoin selvittäminen sekä nopea tilanteisiin puuttuminen.

Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi (Perhehoitolaki 263/2015, § 12). Perhehoidossa olevien henkilöiden hoito tulee tällöin järjestää hänen etunsa ja tarpeidensa mukaisella ta-valla. Tarvittaessa perhehoidossa olevat henkilöt siirretään heidän tarpeitaan vastaavaan muuhun hoitopaik-kaan. (Perhehoitolaki 263/2015, § 22.)

12.3 Perhehoidettavan kuolema

Perhehoitajalla tulee olla tieto perhehoidossa olevan ikäihmisen mahdollisesta hoitotahdosta, jonka mukai-sesti hän toimii. Jos ikäihminen kuolee perhekodissa, perhehoitaja soittaa hätänumeroon 112 ja ilmoittaa kuolemantapauksesta poliisille, joka toteaa kuoleman paikan päällä. Tämän jälkeen vai-naja siirretään lähim-mälle terveysasemalle, jossa lääkäri vahvistaa kuoleman. Perhehoitajan tulee ilmoittaa ikäihmisen kuole-masta ilman viivettä omaisille ja perhehoidon yhteyshenkilölle. Perhehoidon yhteyshenkilö ottaa tämän jäl-keen yhteyttä ikäihmisen omaisiin ja keskustelee heidän kanssaan esimerkiksi käytännön asioiden järjestä-misestä. Perhehoidon yhteyshenkilö järjestää perhehoitajalle tarvittavan tuen. Perhekodissa voidaan järjes-tää hartaus- tai muisteluhetki mahdollisesti yhteistyössä seurakunnan tai muun toimijan kanssa.

